

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפאכע באקדע וביסול פלאנץ

גליון מס' 520

פרשת יתרו

כ' בשבט התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון במייל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"נ שרינה בת זהירה | להצלחת כל התורמים והמסייעים ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

רבינו תמיד אצר את נשקו רק לעת שלא יוכל להשפיע בדרכי נועם, כי למרות שהיה ראש הלוחמים למען שמו יתברך ותורתו, בחכמתו הרבה הצליח להשפיע יותר בתחבולות רצופות באהבה ודרכי נועם;

מסופר, כי לפני כחמישים שנה כאב רבינו על כך, שבאחת השכונות בירושלים עיה"ק, מקום פלטרין של מלך, מחללים השבת על ידי משחק כדורגל ברחובה של עיר רח"ל. רבינו טיכס עיצה וכינס את רבני השכונה, והכריז על ייסוד 'שירת הבקשות' בלילות השבת בבית הכנסת המרכזי, בשילוב דרשות מרתקות, סיבי שולחנות ערוכים, ולאחריהם תפילות השבת, שחרית ומוסף וקריאת התורה על ידי חזנים ומשוררים בעלי שם, וזאת כמטרה שעל ידי שייסחף ההמון ל'שירת הבקשות' בליל שבת, ביום השבת כבר יתעייפו וילכו לנום את שנתם. ואכן היה רבינו משתתף בעצמו בכל ליל שבת ב'שירת הבקשות' ואמירת דברי התורה. והגד הוגד לי מפי מגידי אמת שכך אירע לבסוף, שלבסוף ביום השבת היו כולם שרועים על מיטותיהם, אין פרץ ואין צווחה ברחובותינו...

כשהתגורר רבינו בעיר פתח תקוה, דרש שם ברבים על חליבה בשבת, והיה חוזר ומסביר לבני העיר, כי אסור ליהודי לחלוב פרה בשבת. היה שם יהודי אחד, שהיו לו כבשים ופרות והיה חולבם בשבת. פנה אליו רבינו, והסביר לו חומרת העניין. אך אותו אחד המשיך בשלו, לחלוב את פרותיו בשבת גם אחרי שרבינו התרה בו. אך פורץ גדר ישכנו נחש, כעבור ימים אחדים הכישו נחש ארסי, ומיד הובהל לבית החולים. רבינו לא אמר נואש, הלך לבקרו בבית החולים, השתתף בצערו ודיבר על ליבו לבל ישוב לכסלו, ומאז חזר הלה לדרך הישר.

בכמה כינוסים למען השבת, נשא רבינו דברים בפני קהל עם ועדה, בנוכחות רבבות אלפי ישראל. בין היתר אמר (נדפס אחרי פטירתו בפתיחה ל'חזון עובדיה', שבת, ח"ו עמ' ט"ו): "רבי ישראל סלנטר היה אומר: אם ישנה מכונית דוהרת ונוסעת בשבת על ידי יהודי בפריז, זה בגלל שיהודי כשר היושב בוילנא אינו מדקדק בפרטי הלכות שבת. רבות! קודם שנבוא דרישות לשמירת צביונה של השבת, הבה נחזק את השבת ונבצרה בחומותינו ובטירותינו, על ידי שקידה בהלכות שבת, ללמוד וללמד ולשמור ולעשות כמאמר חז"ל (ספרי, הובא בתוס' גיטין ח). 'סמוך לפלטרין שלך לא כבשת ואתה הולך ומכבש בארצות אחרות', כך רבותי עלינו קודם להתבצר בשמירת השבת כהלכתה".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום ואור ואלק שלום"א

זיכוי הרבים מול עלייה עצמית (?)

סיפר הרב יצחק זילברשטיין שליט"א: שמעתי על אברך המתגורר בשכונתנו שניחון בכשרון מסויים ובאמצעות כשרון זה יש ביכולתו לזכות את הרבים ולחזקם בתורה וביראת שמים. לאחרונה הוצעה לאברך זה הצעה שבכוחה למצות את כישוריו ביתר שאת ולגרום לזיכוי הרבים בצורה מופלגת.

האברך הוא נקלע לדילמה גדולה. מחד - מה לנו גדול מזיכוי הרבים, והמדובר כאמור בקהל גדול מאד של יותר משלשת אלפים משפחות שתתחזקנה בזכותו, ומאידיך - אם יקבל את ההצעה יהיה עליו לנכות מזמני הלימוד שלו, וגם בזמנים שבהם ישב וילמד ירד הלימוד באיכותו, שכן העיסוק בפדגוגיה הוא יגזול ממנו זמן רב, והמוח שהיה עד היום פנוי רק ללימוד, יתפנה בהדרגה גם למיזוץ הכשרון שחננו ה'.

מה עושה בן תורה כשהוא נתון בלבטים? ניגש לגדולי התורה שיכריעו לו בספיקותיו. מיודענו ניגש לאחד מגדולי המשגיחים בבני ברק שסיפר לו שמקרה דומה הובא להכרעתו של החפץ חיים, ועל פסיקתו הברורה של בעל ה'משנה ברורה'.

וכן אמר החפץ חיים: הבה נעשה השוואה בין בית חרושת גדול המייצר נעליים בכמויות ענק ובין יצרן פרטי המעבד נעליים לפי הזמנה. מחירן של איזה נעליים יהיה יקר יותר? בוודאי של היצרן הפרטי המשקיע זמן רב בלקיחת מידותיו של רגל הלקוח, וכו', מה שאין כן בבית חרושת המייצר כמויות גדולות. ועכשיו הבה נתבונן, המשיך החפץ חיים, איזה נעליים נחשבות למשובחות יותר? הווה אומר, של היצרן הפרטי המקדיש יותר זמן לעיבוד צורת הנעליים וגימורן הסופי. ומי מרויח יותר כסף? מי הוא הנחשב לעשיר יותר גדול? הרי וודאי שבעל בית החרושת צובר רכוש רב יותר, בשל העובדה הפשוטה שהוא מייצר כמויות גדולות ופונה לקהל יותר מגוון. "הוא הדין בשאלה ששאלת", השיב החפץ חיים לאותו יהודי שהציג בפניו את השאלה הנ"ל. בודאי שאין תחליף למעלתו של הת"ח היושב והוגה בתורה כל היום. מי שווה לו ולסגולותיו הרוחניות.

אבל בדורנו, כך הדגיש, בדור שבו האש משתוללת בחוצות ומאיימת להשחית כל חלקה טובה בכרם בית ישראל, יש חשיבות גדולה למי ש'עובד על כמויות', למי שניחון בכשרון מיוחד ויש באפשרותו להציל נפשות רבות ולחזק אותן לעבודת השם.

המשגיח סייג את דבריו ואמר שבמקרה שאפשר לראות על האברך שכישוריו בלימוד יועידו אותו להיות מגדולי הדור, אז מן הסתם אסור לו לעסוק בשום דבר לבד מהלימוד. אלא שבאותו מעמד הוסיף ואמר: ננסה נא לתאר שכל הדרשנים ובעלי השיחות המוכשרים היוצאים בשנים האחרונות אל הציבור ומחזקים אותו ע"י כשרון הדיבור שחנן אותם ה', היו נשארים בבית!

גם הם יכולים לבוא ולטעון שהעיסוק באמירת דרשות מפריע להם בלימודם הפרטי ובקביעות ה"סדרים". ומאידיך גיסא, אין ערוך לתועלת היוצאת מכך לקהל גדול המקבל חיזוק רב באמונה וביראת שמים והופך להיות 'כלי' של ממש לעבודת השם.

דורנו זה זקוק לבעלי כשרון שבכוחם לפעול גדולות ונצורות באופנים שונים ולהביא לשינוי דרכי הכלל ולהטבת פעולותיו. בתקופה המתאפיינת בהרס כל המוסכמות והגדרים, בודאי מצוה גדולה היא להקדיש זמן מה לזיכוי הרבים, בכל דרך שהיא.

אין צריך לומר שלא מדובר במקרה שהאברך יצא לגמרי מלימודו או שיגרם לו רפיון. הכוונה היא רק למצב שבו יאלץ לנכות זמן מסויים מזמני הלימוד שלו.

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"ויצא משה לקראת חותנו וגו' וישאלו איש לרעהו לשלום" (יה, ז).

פעם אחת שלח הצדיק רבי מאיר מפרימישלאן מכתב להגאון רבי שלמה קלוגר ובו כתב כי הוא מבקש להיוועד עימו בכפר פלוני ביום פלוני. נענה רבי שלמה לקריאתו של הרבי וביום המיועד הגיעו שניהם אל הכפר. קרא רבי מאיר למשמשו ואמר לו: לך נא ושאל את פי הגאון שיאמר על פי דין תורה מי מאתנו צריך ללכת ולהקביל את פני רעהו, האם אני הוא זה אשר צריך ללכת אליו או שמא עליו לבוא אלי תחילה. הלך השמש ושאל כפי שנצטווה מרבו.

בדין הוא - אמר רבי שלמה - שיבוא הוא אלי תחילה! חזר השמש ומסר לרבו את תשובתו של רבי שלמה. לבש הרבי את מעילו ונטל את מקלו ויצא אל אכסנייתו של רבי שלמה להקדים ולשאל בשלמו. כאשר נפגשו שאל אותו הרבי: אמור נא לי רבי שלמה, מהו המקור לתשובתך שאני הוא זה אשר צריך להקדים ולבוא?

מקור תשובתי - נענה רבי שלמה ואמר - נמצא בפסוק: "ויצא משה לקראת חותנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום", ומבאר רש"י: איני יודע מי השתחוה למו, אלא שכשהוא אומר "איש לרעהו", מי הקרוי "איש", זה משה, שנאמר (במדבר י"ב, ג'): "והאיש משה".

אם כן - אמר רבי שלמה - נמצאנו למדים מדברי רש"י שמשם הוא זה שהקדים שלום ליתרו. ולכאורה קשה, הרי במדבר היו שניהם בדרך ומפני מה ראה משה להקדים שלום ליתרו?

אלא סבור אני לומר - המשיך רבי שלמה - שמשם רבינו הקדים לו שלום מפני שיתרו הלך מרחק רב ממדין עד מקום פגישתם ואילו משה רבינו הלך דרך קצרה.

גם אני - סיים רבי שלמה - נסעתי מרחק רב מעירי, ברודי, ואילו כבודו נסע רק כמה פרסאות. משום כך הוריתי על פי דין תורה שהרבי הוא זה אשר צריך לבוא תחילה אלי.

"שנאי בצעי" (יה, כא).

פעם אחת פגש הצדיק רבי צבי אריה מאליק משכיל אחד ששימש כמרצה ידוע באחת האוניברסיטאות.

שאל המשכיל את הרבי: אמור נא לי, חסידים רבים יש לך והם מפזרים ומעניקים לך ממוזן רב, ואף אני יש לי תלמידים רבים שומעי לקחי, אולם איש מהם לא מעלה בדעתו לתת לי מאומה, מדוע?

החילוק הוא גדול - השיב הרבי - אני מואס בכסף ושונא בצע, משום כך אני משריש בלב חסידי את שנאת הבצע ואת המיאוס שבתאוות הכסף, לכן קל להם לחלק את כל כספם. ואכן, את כל מה שהם מעניקים לי אני מחלק לצדקה לעניים ונצרכים.

ואילו אתה... אוהב כסף לא ישבע כסף... משום כך ערך זה נטבע היטב גם בלבבות שומעי לקחך, משום כך קשה להם לתת לך אף פרוטה אחת...

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

בשעת מתן תורה נעשה כל שטח הר סיני ריק מאויר

במסכת שבת (דף פט ע"א) איתא, שההר שעליו ניתנה התורה נקרא 'הר סיני', על שם ניסים שאירע בו לישראל, וסיני הוא אותיות ניסי ובספר 'בן יהוידע' על מסכת שבת (שם, ד"ה שם הר) הביא דבר פלא בשם האריז"ל שאחד מן הניסים הגדולים בהר סיני, היה, שבשעת מתן תורה נעשה כל השטח סביב הר סיני ריק מאויר, ובדרך הטבע אי אפשר להתקיים ולעמוד אפילו שעה אחת בלא אויר, ובני ישראל היו עומדים סביב הר סיני בדרך נס בלא אויר כלל.

ונראה להוסיף, שלפי זה נמצא ג"כ שזה שנשמעו הקולות של הדברות וקול השופר בשעת מתן תורה, והיה הקול הולך וחזק מאד, היה הכל בדרך נס, דהנה בספר 'הברית' (מאמר י"ז פ"ה ופ"ו) כתב: בחוש השמיעה תלוי באויר, ובלי אויר לא ישמע גם קול פעמון המצלצל. ואם כן זה שהיה הקול הולך וחזק מאד בשעת מתן תורה, על כרחך שהיה בדרך נס שהרי בכל שטח של הר סיני לא היה אויר.

הרים שנעקרו והגיעו למתן תורה

אחד מהניסים והפלאות שהיו במתן תורה, היה, שנעקרו הרים ממקומם והגיעו בפועל לרגל מעמד מתן תורה, כדאיתא במכילתא דרבי ישמעאל (כאן, מסכתא דבחדש פ"ה): "כשעמד הקדוש ברוך הוא ואמר אנכי ה' אלקיך, היו ההרים מתרעשים והגבעות מתמוטטות ובא תבור מבית אלם וכרמל מאספמיא, שנאמר (ירמיה מ"ו, י"ח) 'חי אני נאום המלך ה' צבקות שמו כי כתבור בהרים וככרמל בים יבא'. וכן איתא במסכת מגילה (דף כ"ט ע"א) "ומה תבור וכרמל שלא באו אלא לפי שעה ללמוד תורה" וכו', ומבואר שההרים נעקרו ממקומם ממש. ויותר מכן איתא בילקוט שמעוני (שופטים רמז מ"ז) שהר הכרמל היה שט בים עד שהגיע למדבר. ועיין עוד ברבינו בחיי (לקמן פסוק כ"ד) שמה שכתוב בתהילים (ק"ד, ד) "ההרים רקדו כאלים" איננו משל כאשר איננו משל מה שכתוב שם "הים ראה ויננס".

ולא רק בשעת מתן תורה נעקרו הרים ממקומם, אלא גם בשעת קריעת ים סוף כבר נעקר הר ממקומו, כדמצינו עוד במכילתא פרשת בשלח (מסכתא דויהי פ"ג): "רבי יוסי הגלילי אומר, כשנכנסו ישראל לים כבר הר המוריה נעקר ממקומו, ומזבחו של יצחק הבנוי עליו, ומערכתו הערוכה עליו, ויצחק כאילו עקוד ונתון על המזבח, ואברהם כאילו פשט ידו ולקח את המאכלת לשחוט את בנו".

מדוע מתנענעים בשעת לימוד התורה

בבעל הטורים (בפרשתנו) הביא רמז למנהג בני ישראל שמתנענעים בשעת לימוד התורה, מדכתיב: "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק", וינעו הוא מלשון 'תנועה', שבני ישראל נעו ממקומם לאחוריהם בשעת קבלת התורה, שהתורה ניתנה באימה ביראה ברדת ובזיע (ברכות דף כב ע"א), על כן מתנענעים בשעת לימוד התורה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

כאן מוכרים

דגים חיים

מסופר על אדם שפתח חנות דגים

ותלה בחזיתה שלט: "כאן מוכרים דגים חיים". נכנס חברו לחנות ואמר: "איני מתערב לך בעסקים, אבל לדעתי המילה 'כאן' שבשלת מיותרת ממש; ברור לכולם שהחנות כאן, האם לדעתך יש מישהו שחושב שהחנות שם, והשלט כאן?!".

שמע המוכר, הסכים, ומיד מחק את המילה "כאן". למחרת עבר חבר נוסף והעיר: "לדעתי, אין צורך בכיתוב 'חיים' שעל השלט, ברור לכולנו שהדגים חיים; וכי מישהו מעלה בדעתו שאתה מוכר דגים מתים?!". עלה המוכר שוב על הסולם ומחק את המילה "חיים". ביום השלישי נכנס מוכר והציע: "לדעתי, אין צורך לפרט ש'מוכרים' דגים; ברור שמוכרים, אלא מה, האם זו חלוקה?!". מיועדנו עלה שוב על הסולם ומחק את ה"מוכרים". אחר הצהריים נכנס שכן והביע פליאה על השלט שבו מילה אחת, "דגים": "ברור לנו שאתה מוכר דגים, כל הרחוב מריח מדגים. לדעתי, אין

צורך לפרט זאת". "תודה רבה!" השיב המוכר, וכבר טיפס על הסולם ומחק את המילה "דגים". כך נשאר לו השלט מיותר, ללא שום כיתוב, ואז החליט המוכר על דעת עצמו להוריד את השלט הריק. מאז לא ידעו האנשים על קיומה של חנות הדגים. לא פלא שתוך זמן קצר היא נסגרה, למרבה הצער.

כך נראה מי שרוצה למצוא חן בעיני כולם!
כל מילה נוספת מיותרת...

צידה לדרך:

- * היכולת להתמודד מול סחף חברתי, בבחינת "אל יבוש מן המלעיגים" - היא המפתח לעבודת ה'.
- * חינוך ברור ועקבי יגדל ילדים שגאים בדרכם, שמחים להמשיך בה ומסוגלים לעמוד על העקרונות שהוחדרו בהם גם כשהרחוב מלא בפיתויים.
- * מי שעומד על דעתו ועל עקרונותיו - זוכה למעמד טוב בחברה!
- * אל תנסו למצוא חן בעיני כל העולם, חבל על הזמן שלכם...